

Asia: VN/5281/2019

Lausuntopyyntö yleisen tietosuoja-asetuksen toimivuudesta ja sen soveltamiseen liittyvistä kokemuksista

Lausunnonantajan lausunto

Mitkä ovat olleet yleisen tietosuoja-asetuksen merkittävimpiä hyötyjä?

Henkilötietojen suoja on tärkeä osa oikeusjärjestelmää. Tietosuoja-asetus on kiinnittänyt ihmisten sekä yhteisöjen huomiota tietosuojaan ja tietoturvaan liittyviin seikkoihin. Myös Sote-järjestöt ovat tietosuoja-asetuksen myötä kiinnittäneet entistä enemmän huomiota henkilötietojen käsittelyyn kuten toimintatapoihin ja dokumentointiin. Asetus on tuonut yhdistyksille velvollisuuksien lisäksi myös mahdollisuuksia. Informointi, käsittelyn läpinäkyvyys, asiakirjojen päivitys ja muiden asetuksen velvoitteiden toteuttaminen parhaimmillaan edistää jäsenhankintaa ja lisätä entisestään yhdistyksen luotettavuutta yhteistyökumppanina.

Mitkä ovat olleet yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisessa ja toimivuudessa suurimpia haasteita?

Säätelyn määrä on lisääntynyt merkittävästi tietosuojuudistuksen myötä. Asetus on osittain vaikeaselkoinen ja tulkinnanvarainen säädös, jota joudutaan tulkitsemaan ja soveltamaan monenlaisissa tilanteissa ja eri kokoisissa organisaatioissa. Tästä johtuen asiantuntijat ovat antaneet erilaisia ohjeita ja tämä on lisännyt tulkintaongelmia.

Asetus soveltuu paikoitellen huonosti järjestötoimintaan. Tulkinnanvaraisuus on joissain tapauksissa johtanut asetuksen ylitulkintaan eikä toiminnan kannalta tarpeellisia henkilötietoja ole kerätty ja joistain toiminnoista on jopa luovuttu. Etenkin pienissä vapaaehtoisvoimin toimivissa yhdistyksissä asetuksen velvoitteiden täyttäminen on ollut työlästä ja kuormittavaa. SOSTEn juridisen neuvonnan ja koulutusten perusteella voidaan kuitenkin sanoa, että sotejärjestöt ovat toiminnassaan silti kiinnittäneet huomiota tietosuojakysymyksiin varsin hyvin. Asetuksen soveltamisessa saattaa siitä huolimatta tulla virheitä.

Kansalaisjärjestötoiminta perustuu voimakkaasti vapaaehtoisten panokseen. Monet yhdistykset toimivat kokonaan tai osittain vapaaehtoisten voimin. Osoitusvelvollisuuden toteuttaminen ja

toimintatavat sisäänrakennetun ja oletusarvoisen tietoturvan toteuttamiseksi helpottuisivat selkeillä ohjeistuksilla.

Onko yleisen tietosuoja-asetuksen mahdollistamaa sääntelyliikkumavaraa käytetty Suomessa tarkoituksenmukaisella tavalla?

Kansallisen liikkumavaran käytössä olisi voinut kiinnittää enemmän huomiota lainsäädännön selkeyteen. Liikkumavaraa olisi tullut vielä tehokkaammin käyttää pienien vapaaehtoisvoimin toimivien yhdistysten velvoitteiden kohtuullistamiseksi.

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen I lukuun – Yleiset säännökset

-

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen II lukuun – Periaatteet

Käsittelyn oikeusperusteen määrittelystä on tullut paljon kysymyksiä SOSTEn lakimiehelle. Yhdistyslain perusteella yhdistys voi tallentaa jäsenrekisteriin jäsen nimen ja kotipaikan. Ilman jäsenten ja muiden toimijoiden yhteystietojen käsittelyä yhdistystoimintaa on lähes mahdotonta järjestää. Oikeutettu etu -käsittelyperusteen käytöstä tulee antaa lisää soveltamisohjeita. Koska esimerkiksi jäsenviestintä ja -laskutus on kiinteä osa yhdistystoimintaa, SOSTE ei pidä tarkoituksenmukaisena, että organisaatioiden tulee varmuuden vuoksi käyttää suostumusta käsittelyperusteena yhteystietojen käsittelylle.

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen III lukuun – Rekisteröidyn oikeudet

-

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen IV lukuun – Rekisterinpitäjä ja henkilötietojen käsittelijä

Yhteisrekisterinpitäjäyys tulisi olla määritelty selkeämmin. Yhteisrekisteri liittomuotoisissa yhdistyksissä on aiheuttanut jonkin verran tulkintaongelmia.

Tietosuoja-asetuksen 28 artikla sisältää asiat, joista rekisterinpitäjän on sovittava henkilötietojen käsittelijän kanssa. Sopimusten täydentäminen asetuksen edellyttämälle tasolle on vaatinut erityisosaamista ja sopimuksista on tullut hyvin laajoja.

Yksi tulkinnanvarainen kysymys järjestöissä on ollut vapaaehtoisten rooli henkilötietojen käsittelyssä. Jotkut asiantuntijat ovat tulkinneet vapaaehtoisen ulkopuoliseksi henkilötietojen käsittelijäksi. SOSTEn näkemyksen mukaan vapaaehtoinen, jonka vapaaehtoistehtävän hoitaminen edellyttää henkilötietojen käsittelyä on työntekijään rinnastettava rekisterinpitäjän alaisuudessa toimiva henkilö. Vapaaehtoinen tulee siten ohjeistaa henkilötietojen käsittelystä mm. salassa pidosta mutta asetuksen 28 artiklan mukaista sopimusta ei tarvitse tehdä. Vapaaehtoisia toimii mm. vetäjinä ryhmissä ja kerhoissa sekä tukihenkilötoiminnassa. Toiminnan toteuttaminen edellyttää vähintään osallistujien nimi- ja yhteystietojen käsittelyä.

Velvollisuus 37 artiklan mukaisen tietosuojavastaavan nimittämiseen on aiheuttanut tulkintaongelmia ainakin sote-järjestöissä.

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen V lukuun – Henkilötietojen siirrot kolmansiin maihin tai kansainvälisille järjestöille

-

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen IV lukuun – Riippumattomat valvontaviranomaiset

-

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen VII lukuun – Yhteistyö ja yhdenmukaisuus

-

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen VIII lukuun – Oikeussuojakeinot, vastuu ja seuraamukset

-

Kommentit yleisen tietosuoja-asetuksen IX lukuun – Tietojenkäsittelyyn liittyviä erityistilanteita koskevat säännökset

-

Kiukas Vertti
SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

Päivike Maarit
SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry